

WATER: GESEL OF ZEGEN? GETUIGENISSEN UIT DE PERIODE 1848-1903

VOOR U VERZAMELD UIT 31600 EDITIES VAN DE GAZETTE VAN GENT

28 juli 1848

Het onweder en de stortvloed die eergisteren over onze stad losgebarsten zijn hebben op de wijk van Sint-Pieters aanzienlijke schade aangericht. In de Kortrijksestraat zijn huizen overstromd door water dat van de glacis (* *helling van de citadelwand*) is afgelopen. Zulke rampen had men destijds bij elke grote regenvloed te verduren totdat de kriegsregie, overtuigd dat het ongemak van de citadel kwam, hier een einde aan stelde.

De wateren van de uitgestrekte, verharde glacis hadden bij grote regens geen andere uitweg dan zich op de bestrating te werpen. Er werden waterlopen gegraven, de ringmuur werd doorbroken en men plaatste er een tralie. Onder de kasseiweg maakte men een overgrote waterleiding en zo werden de wateren in de stadswal geleid en verder naar de Leie. Sindsdien had men over geen ongemakken meer te klagen.

Drie maanden geleden heeft men wegens een maatregel van militaire veiligheid de openingen en waterleidingen gestopt en sedertdien zijn de rampen weer begonnen. Het is te hopen dat de hulpmiddelen welke vroeger door de militaire genie werden aangebracht zullen hersteld worden, zoniet zal het bestuur van de stadswerken maatregelen moeten nemen om nieuwe ongelukken te voorkomen.

31 mei 1851

Ten gevolge van de zware overstromingen te Drongen en Afsnee is grote waterschade aangericht op het *Willemsveld* te Sint-Denijs-Westrem.

29 juli 1868

Talrijke soldaten die bezetting houden in de citadel zijn thans bezig met aan de Schelde, rechtover Terplaten, een bassin te graven dat moet dienen als bad-

plaats voor het garnizoen. Alhoewel er ijverig wordt gearbeid is het door de aanzienlijkheid van het werk niet te geloven dat de badplaats nog deze zomer zal kunnen gebruikt worden.

17 maart 1871

Het schepencollege van Gent zette de plannen uiteen betreffende het verwerven en benutten van de gronden van de citadel om er een nieuwe woonwijk op te richten. De uitgaven daarvoor worden geschat op 484 000 frank waaronder 60 250 frank voor het bouwen van riolen en waterleiding.

2 september 1873

Gent is zeker één van de Belgische steden die zich het minst uitbreiden. In het voorgeborchte van de Kortrijksepoort veranderen bij het minste regenweer de wegen in een modderpoel. De bevolking neemt in het zeer uitgebreid voorgeborchte van de Kortrijksepoort iedere dag toe, dus moet de overheid haar blikken vooral langs die kant wenden en er voor een goede bestrating, veiligheid en gezondmaking zorgen van de overheid.

19 juli 1875

Iedereen was gisteren ver van te denken dat er in de namiddag een onweder zou losbarsten gelijk wij er nog geen hadden beleefd. Een droevig waterfeest! Verschillende straten van de Sint-Pieterswijk hadden erg te lijden van ondergelopen kelders. Aan de citadel is een muur ingestort. Er kan niet gauw genoeg verholpen worden in de gebrekkige toestand van de riolering. Zal dat gebeuren? Dat is een andere vraag! In Gent is men gewoon alles vanuit de *lange munte* te laten komen!

13 augustus 1875

Gisteren is rond 7 uur in de morgen een onweder over de stad uitgebarsten. Het deed vrezen dat we een herhaling gingen krijgen van datgene welke enkele weken zoveel schade heeft aangericht.

Het was wederom de omgeving van de Kortrijksepoort die er het slechtst bij gevaren is en het zal bij elke grote regenvlaag hetzelfde zijn als men geen maatregelen neemt om het water van aan het einde van de Kortrijksestraat omtrent *Den Karpel* gemakkelijk te verspelen.

Sedert de werken aan de boulevard van de citadel komt het water dat vroeger

langs de glacis wegspoelde nu de Kortrijksestraat afgestroomd, tegelijk met het water dat van buiten de gewezen poort aan de herberg *De Stad Gent* afvloeit.

1 april 1876

Een onderzoek is geopend aangaande de vernietiging van een gedeelte van de waterloop n°17, gezegd *Ganzenloop*, buiten de voormalige Kortrijksepoort en zijn vervanging door een waterleiding langs de Meersstraat.

30 mei 1877

Er wordt in de stad veel gesproken over een ontdekking, gedaan aan de voormalige Heuvelpoort. Bij het delven voor de aanleg van riolen hebben de werklieden hard metselwerk ontmoet, dat bij aanraking met de pieken een holle klank gaf. Men legde een mijn aan en deed een gedeelte van het metselwerk springen, waardoor men een gang ontwaarde. Na er in doorgedrongen te zijn tot zover de kwade lucht het toeliet, zag men dat het een reeks ineenlopende gewelven betrof.

Over deze stellig merkwaardige ontdekking kwamen dadelijk allerhande praatjes in omloop. Het was een onderaardse gang die naar Sint-Denijs liep, een geheime uitweg van een oud klooster, enz.

Deskundigen onderzochten de gewelven en zo werd vastgesteld dat ze een deel hebben uitgemaakt van de oude vestingswerken van het *Montereyfort* uit de achttiende eeuw. Men zet thans de rioolwerken voort want men heeft in die gewelven niets merkwaardigs gevonden.

13 juli 1878

Een groot aantal huizen in de Kortrijksestraat hebben geen pompen voor drinkbaar water. Er biedt zich een gelegenheid aan om op de hoek van de Kortrijksestraat een openbare pomp te plaatsen met weinig kosten.

In de afgebroken herberg *De Karpel* bevindt zich een goede waterput. Er is dus niets te delven of te metsen om daar een pomp te plaatsen die niet alleen dagelijkse diensten zou bewijzen aan de bewoners, maar ook in geval van brand in de omstreken wel van pas zou komen, aangezien men nogal ver van het water verwijderd is.

17 mei 1879

De concessie voor de verdeling van drinkwater in Gent is mits de voorwaarden van de lastenkohieren verleend aan de heren Camels en Van Overstraten. De stad zal voor haar verbruik 300 000 kubieke meter water per jaar nemen. De geaboneerden zullen 4 centiemmen per hectoliter betalen, met een vermindering van 10% indien zij 50 hectoliter per dag gebruiken en van 20% indien zij gedurende het jaar 1000 hectoliter afnemen.

28 november 1879

De heer Camels, de bestuurder van de *Maatschappij der Waterverdeling*, heeft laten weten dat buiten de Heuvelpoort het voorafgaandelijke peilingswerk langs de Schelde geëindigd is. Weldra worden de stadsgronden aangekocht voor het oprichten van de grote bakken voor het inzamelen van het water.

Ze zullen gemaakt worden aan het hoogste punt van de stad op de Kattenberg, zodat genoegzame drukking kan worden uitgeoefend om het water tot in de verst afgelegene punten van de voorgeborchten te doen lopen.

De werken worden na het winterseizoen aangevangen en zullen voor het einde van 1880 geheel afgedaan zijn. De stad zal een nieuwe lening van 12 miljoen uitschrijven voor het uitvoeren van allerlei werken van openbaar nut.

1 december 1879

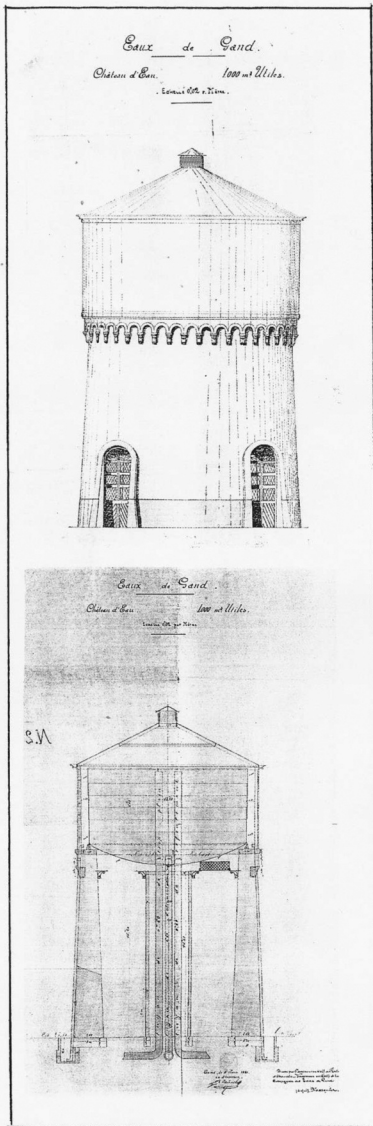
De heer Camels heeft aan de drukpers een schrijven ter publicatie overhandigd.

“Ik lees dat men de maatschappij van de maatschappij van de waterverdeling nog niet de hand aan het werk ziet slaan en betreurt dat men zich niet beter ingelicht heeft. Een werk van die aard kan gedurende het winterseizoen niet tot stand worden gebracht. Echter is alles wat kon gedaan worden zo gevorderd als maar mogelijk is.

De voorafgaandelijke peilingswerken zijn beëindigd, zoals men buiten de Heuvelpoort langs de Schelde kan zien. Men heeft daar een grote uitgebreidheid bruikbaar water gevonden dat uitmuntend is verklaard door de scheikundige van de stedelijke overheid welke werd aangewezen om er de ontleding van te doen.

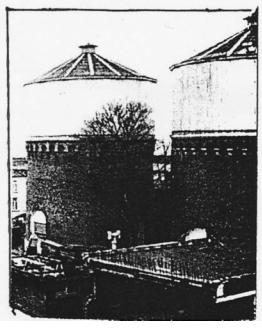
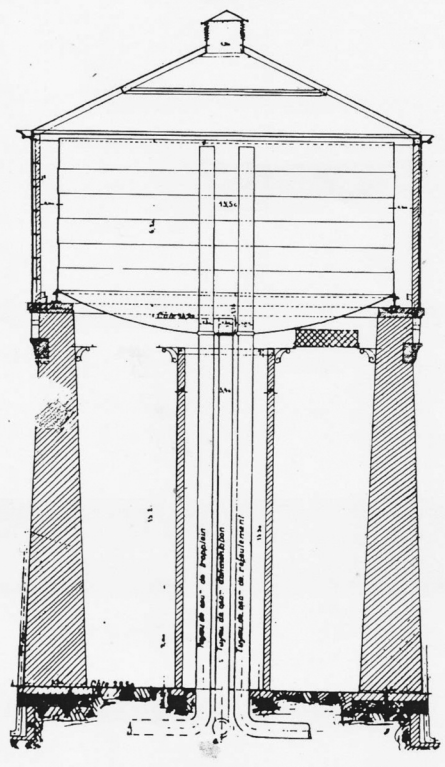
De tekenaars zijn bezig met de bepaalde plannen voor te leggen van de buizen in de stad en de vereiste borgtocht van 200 000 frank is in de gemeentekas gestort.

Zodra door de stedelijke raad de overdracht zal gedaan zijn van de maatschappij

Ville de Gand
Château d'Eau-1000^{es} Utiles

Echelle : 1/50

aan de eerste concessionarissen, zullen de nodige gronden worden aangekocht voor de inrichting van de verdeling. De grote bakken voor het inzamelen van het water zullen op het hoogste gedeelte van de stad worden opgetrokken, namelijk de Kattenberg te Sint-Pieters. Vandaar zal men een genoegzame druk kunnen uitoefenen om het water tot in de verst afgelegen voorgeborchten te doen lopen.

De heer Van Overstraeten, ingenieur-bestuurder van de verdeling te Brussel, verzekert dat voor het einde van 1880 het werk zal afgedaan zijn. De stedelijke overheid wordt op de hoogte gehouden van alles wat de maatschappij verricht.”

29 maart 1880

Het schepencollege is zinnens de oude Schelde op een lengte van 114, 50 meter te overwelden en te verplaatsen, te beginnen van haar oorsprong aan Terplaten tot stroomopwaarts het brugje onder de Sint-Lievensboulevard.

16 april 1880

De maatschappij van de waterverdeling heeft buiten de Heuvelpoort langs de Schelde de nodige gronden aangekocht voor het uitvoeren van draineringswerken en het plaatsen van machines. Nu de stedelijke raad de plans voor de kanaliseringwerken heeft goedgekeurd en al de voorafgaandelijke formaliteiten vervuld zijn, zullen de werken ijverig worden voortgezet, zodat naar alle waarschijnlijkheid nog in de loop van dit jaar sommige delen van de stad van water zullen voorzien kunnen worden.

9 oktober 1880

De bewoners van de Heuvelpoort hebben aan het gemeentebestuur een petitie gezonden over de toestand van die wijk. Zij beklagen zich met recht over het bestuur van de aldaar uitgevoerde werken voor de waterleiding. Eerst heeft men de grachten geplaatst en ruim twee maanden laten openliggen. Nu zijn ze weliswaar gevuld, doch men vergeet de kasseien te herplaatsen welke men heeft moeten uitbreken...

21 mei 1881

Men leest in *La Côte Libre* dat de dienst van de waterleiding te Gent in de loop van september zal beginnen. Wij kunnen er geen geloof aan hechten dat de

werken alsdan gereed kunnen zijn. Er is nog veel te doen. Aan de grote waterbakken die op de Kattenberg moeten opgericht worden is men zelfs nog niet begonnen.

10 augustus 1881

Er is een overeenkomst tot stand gekomen tussen de stad en de staat om op de Kattenberg het bouwen toe te laten van vergaarbakken voor de waterverdeling. De staat heeft onder zekere voorwaarden de nodige grond aan de stad toegestaan.

30 mei 1882

De *Maatschappij der Waterverdeling* heeft het stedelijk bestuur verzekerd dat zij vanaf 10 juni aanstaande in staat zal zijn in bepaalde wijken van de stad met de eerste waterlevering aan te vangen. Dit zal met enige plechtigheid plaatshebben aan de eerste vergaarbak op de Kattenberg.

4 juni 1888

Er werd door lezers van de *Journal de Gand* aan het schepencollege een verzoekschrift gericht om een park te bekomen op de Citadelboulevard tussen de Kortrijksesteenweg en de brug over de Leie aan de Bijloke.

Onze raadsheren hebben zich reeds bezig gehouden met aan dit gedeelte van de boulevard een bestemming te geven en een ontwerp opgemaakt dat een grote kans heeft om binnen een niet ver verwijderd tijdperk verwezenlijkt te worden.

Het bestaat in het maken van een waterval. Men zou van de natuurlijke helling gebruik maken en het nodige water rechtstreeks uit de Schelde putten. Op de Kattenberg, het hoogste punt van de stad, zou daartoe een nieuw waterkasteel worden gebouwd. Het water zou verder nog bestemd worden voor de verbetering van de wegenis, de besproeiing van de straten en het kuisen van de riolen.

Langs de kant van de normaalschool zullen in het park drie vijvers worden gegraven. Men werkt tegenwoordig aan de plaatsing van de waterbuizen.

20 juni 1888

Men is vrijdag in het park van de citadel overgegaan tot het vullen van de vijver welke gegraven werd achter de normaalschool. Het water wordt rechtstreeks uit de Schelde getrokken bij middel van pompen, waardoor men 180

kubieke meter in het uur kan aanvoeren. De vijver moet bijgevolg in weinige uren geheel gevuld zijn.

Ongelukkig is er iets onverwachts gebeurd. Naarmate het water in de vijver werd gepompt verdween het in de grond en het was onmogelijk het werk te voltooien. Men weet niet juist wat de oorzaak is, maar het betreft opgevolde grond en mogelijks zijn daaronder diepten die gevaren kunnen opleveren. Men zal dit onderzoeken.

21 juni 1888

Men heeft de zuiggaten onschadelijk kunnen maken langs waar het water van de nieuwe vijver in de hof van de citadel een uitweg vond. Het blijft thans in de kom staan. De nieuwe vijver is een schone verfraaiing van de hof.

1 maart 1893

De stedelijke regering van Gent heeft een lening van 50 000 frank aangegaan teneinde de waterdienst van de stad te verbeteren. Men is voornemens buizen te leggen in het park van de citadel dat veel van de droogte te lijden heeft en de oorzaak is dat zoveel planten kwijnen en verdrogen.

23 augustus 1893

Ten gevolge van de grote droogte tijdens vorige jaren heeft het gebruik van de pomp Worthington voor de aanvulling van de vijvers en het besproeien van het park een uitgave veroorzaakt van 1 268,90 frank in plaats van 1000 frank. Deze som is in de begroting van 1896 op 1 250 frank gebracht.

Daarenboven is het onmisbaar bevonden de buis van de waterleiding te verlengen in de grote dreef tussen de kiosk en de rotsbogen, teneinde toe te laten dit deel van het park te besproeien bij middel van twee watermonden. Dit werk noodzaakt een toegevoegde uitgave van 147,25 frank.

Aan personeel en onderhoud van beplantingen wordt 404,69 frank besteed.

4 november 1894

Overstromingen teisteren buiten de Kortrijksepoort grote gebieden in de omgeving van de Leie. Het water is sedert gisteren met nog 10 centimeter geklommen en staat nu 96 centimeter boven het normale peil.

De Patijntjesstraat staat onder water en twee lantaarns in de Meersstraat kunnen niet meer aangestoken worden, wat gevaarlijk is voor de inwoners die van

de fabriek naar huis komen. Er zijn maatregelen genomen om in die toestand te voorzien. Het water van de Leie heeft zijn maximumhoogte bereikt. Langs de kant van de Bijloke staan al de weiden onder water. De zwemschool, de schijfschieting en de wielrijdersbaan zijn ook overstroomd.

In Drongen en Afsnee is de watersnood algemeen. Er is ons in de nacht veel water uit Frankrijk toegekomen.

26 februari 1896

De kosten voor de uitbaggering van de waterloop n° 15 in de Patijntjesstraat worden geschat op 610 frank, te weten 305 werkdagen, berekend aan 2 frank per dag. Het deel van de stad in deze kosten is bepaald op de helft. De overige som zal bij ongelijke delen worden gedragen door de zeven aanpalende eigenaars.

12 juni 1898

De aanbesteding van de bouw van een zaal voor de ketels van de waterdienst aan de Stropkaai is voor 14 067 frank toegewezen aan de ondernemer Verbrugghen.

10 mei 1899

Tijdens de *Provinciale Tentoonstelling* zal men mits een zeer geringe prijs in de gelegenheid zijn op de grote parkvijver aangename vaartochtjes te maken met de fraaie Venetiaensche Gondolen welke te Tervuren zulke grote bijval verwierven.

3 februari 1900

In de wijk Sint-Pieters-Aalst zal een vuile gracht waarin men nu allerlei afval werpt, bij de hervormingswerken van het kwartier worden overwelfd.

1 mei 1900

In de zitting van de stedelijke raad kloeg de heer Coppieters over de vuile toestand waarin de waterloop n° 15 in de Patijntjesstraat meestal verkeert, daar hij niet in tijds gekuist wordt. Een overwelfing van een gedeelte ware gewenst.

De heer burgemeester antwoordde dat daar waarschijnlijk een radicale veran-

dering zal aan gebracht worden door de uitvoering van het plan voor de grote laan tussen de statie en de Godshuizenlaan.

6 juni 1903

Het stadswater voor de hovingen van de kruidentuin zal geleverd worden tegen 600 frank per jaar. Voor de gebouwen tegen 20 centiemen de kubieke meter.

ERIK DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit “Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein deel 1 (1819-1901)” 298 pagina's en “De Gentse Citadel en het Citadelpark deel 1 (1819-1907)” 320 pagina's. Uitgaven in eigen beheer - 2004.

Erratum

In ons N° 5 van 2013 op p. 404 is in het artikel “Enkele artistieke herinneringen van een bejaarde Gentenaar”, een kleine drukfout geslopen: Julien Van de Veegate maakte niet vele medailles maar medaillons (meestal ovale miniatuur-portretten).

Brengt u even de verbetering aan?